

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПОНЯТТЯ «АКТИВИ» ТА КОНЦЕПЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

Анотація. Розглянуто розвиток нормативно-правового забезпечення управління активами в Україні та міжнародні документи, що їх врегульовують. Визначено поняття «майно» та «активи» та їх види в чинному національному законодавстві. Наведено визначення активів у міжнародних документах та у законодавчих і нормативних актах різних країн світу. Складено періодизацію розвитку суспільства як основу модифікації поняття активи підприємства. Узагальнено класифікацію активів підприємств та наведено можливий варіант власної корпоративної класифікації активів. Доповнено класифікацію активів за формою функціонування. Наведено визначення поняття «цифровий актив» у наукових джерелах.

Ключові слова: активи підприємства, цифрова економіка, цифрові активи, класифікація активів, цифровізація.

Serdechna Svitlana

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

MODERN TRENDS IN THE DEFINITION OF "ASSETS" AND CONCEPTS FOR THEIR DETERMINATION

Summary. The regulatory and legal framework for asset management in Ukraine and international documents are considered. The notion of «property» and «assets» is defined in the current national legislation. The gap is between the accounting methodology and economic and legal tools of economic activity, making it difficult to use the global asset management practice in Ukraine. The definition of assets in international documents and in different countries of the world is given. A periodization of the development of society as a basis for the modification of the concept of enterprise assets has been made. Economic theory describing things as the distribution of the elements of material wealth of society. The Dominates of economic relations at the stages of development of society are determined. Generalized classification of assets of enterprises and a possible version of its own corporate asset classification is given. Assets can be grouped by type of asset, asset class, asset system, or asset portfolio. The indicated polymorphism of assets is the presence of several different methods for classifying objects of the same class, using classifiers with different grounds of classification. The reasons for distinguishing the concept of assets at the stages of society development are determined. Definitions for online assets, web assets, and digital assets are given. The definition of a digital asset is constantly changing as new digital formats appear in business. The definition of «digital asset» in the scientific sources is determined. Shows the ratio of conventional and digital assets in the world for the period 2000-2025.

Keywords: assets, digital economy, digital assets, asset classification.

Постановка проблеми. Модернізація промисловості України та виробництва на основі технологій Індустрії 4.0 на вимогу схваленої Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації (Розпорядження КМУ № 67-р) викликає появу нових типів активів. Цифровізація промисловості зазначає тенденції розвитку поняття «активи» та концепції щодо визначення активів підприємства. Зростання кількості активів веде до збільшення складності управління ними і ставить необхідність побудови ефективної системи управління на теренах Четвертої промислової революції та в умовах управління вартістю та ефективністю технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню активів як одного з головних інструментів створення і ефективного функціонування підприємств у вітчизняній і зарубіжній економіці присвячено велику кількість робіт учених, серед яких: І.О. Бланк, О.Б. Бутнік-Сіверський, В.М. Геєць, О.М. Гребешкова, І.П. Отенко, О.В. Мельник, Н.В. Петруня, А.М. Поддєрьогін, І.М. Репіна, К.Р. Романчук, В.В. Скоробогатова, Н.В. Смирнова, Я.В. Соколов, Н.В. Чебанова

та інші. Цьому питанню приділили увагу чимало закордонних дослідників, а саме: Дж. Барні, П. Друкер, Р. Каплан, О.В. Копилов, Г. Мінцберг, Д. Нортон, К. Прахалад, Г. Хамел та інші. У працях названих авторів досліджуються переважно базові категорії зазначеної наукової проблематики, алгоритмізується формування та використання активів підприємств. Питання трансформації індустріального суспільства в постіндустріальне на основі «цифрової» економіки розглядається лише фрагментарно. Сучасні тенденції тенденції розвитку поняття «активи» та концепції щодо їх визначення активів підприємства на теренах Четвертої промислової революції не розглядаються.

Мета статті. Встановити сучасні тенденції розвитку поняття «активи» та концепції щодо їх визначення.

Виклад основного матеріалу. Законодавче регулювання управління активами в Україні почалося з років незалежності України. Чинними нормативно-правовими актами стосовно активів в нормативних актах України є: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [18]; Податковий кодекс України [30]; Положення (стандарт) Бухгалтерського об-

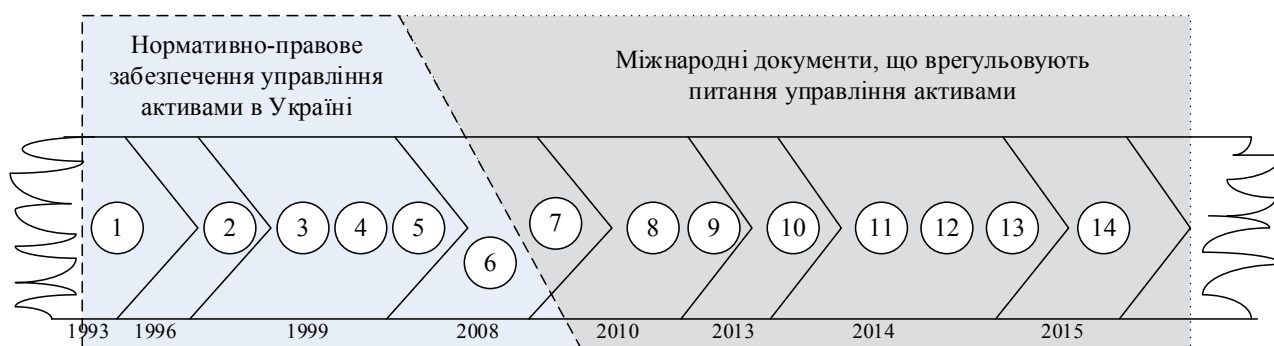
ліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [31]; Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 [21]; Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні [32]; Концептуальна основа фінансової звітності [22]; Міжнародні стандарти фінансової звітності [27]. На рис. 1 відображено розвиток нормативно-правового забезпечення управління активами в Україні та світі.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», п. 3 П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [31] та пп. 2 п. 1 ст. 14 Податкового кодексу України [30] активами визнаються ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому. У МСФЗ [27] визначення поняття «актив» наведене в п. 49 Принципів складання і представлення фінансової звітності: «активи – це ресурси, контрольовані компанією у результаті мину-

лих подій, від яких компанія чекає економічної вигоди в майбутньому». Перш за все слід зупинитися на визначеннях активів як елементу фінансової звітності у Міжнародних стандартах фінансової звітності та Загальноприйнятих принципах бухгалтерського обліку США), оскільки ці документи є основоположними при розробці національних стандартів.

Відповідно до рис. 1 на даний час існують відмінності в визначенні активів у національних нормативних актах. Розрив лежить між методологією бухгалтерського обліку та економіко-правовим інструментарієм господарської діяльності, що ускладнює використання світової практики управління активами в Україні. Визначення активів у міжнародних документах наведено в табл. 1.

Відповідно до визначень, що наведені у табл. 1 впливають принципові характеристики активу, які знаходять відображення у законодавчих та нормативних актах різних країн світу. У табл. 2 наведені визначення поняття «актив» у законодавчих та нормативних актах різних країн світу.

1. Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні, затверджене постановою Кабінету Міністрів України № 250 від 3 квітня 1993 р.;
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 15 липня 1996 р.;
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 87 від 31 березня 1999 р.;
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30 листопада 1999 р.;
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 87 від 31 березня 1999 р.;
6. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 р.;
7. PAS 55-1:2008 Asset Management Part 1: Specification for the optimized management of physical assets;
8. PAS 55-2:2008 Asset Management Part 2: Guidelines for the application of PAS 55-1;
9. Концептуальна основа фінансової звітності;
10. Міжнародні стандарти фінансової звітності;
11. ISO 55000:2014 Asset management – Overview, principles and terminology;
12. ISO 55001:2014 Asset management – Management systems – Requirements;
13. ISO 55002:2014 Asset management – Management systems – Guidelines for the application of ISO 55001;
14. ISO 9001:2015 Quality management systems – Requirements;
ISO 14001:2015 Environmental management systems -- Requirements with guidance for use.

Рис. 1. Розвиток нормативно-правового забезпечення управління активами в Україні та міжнародні документи, що їх врегульовують

Таблиця 1

Визначення активів у міжнародних документах

Міжнародний документ	Визначення
Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку (англ. Generally Accepted Accounting Principles, GAAP) [44]	Актив – це ймовірні майбутні економічні вигоди, отримані або контролюються окремою компанією в результаті угоди або минулих подій
Міжнародні стандарти фінансової звітності (англ. International Financial Reporting Standards, IFRS) [27]	Актив – ресурс, контрольований суб'єктом господарювання в результаті минулих подій, від якого очікують надходження майбутніх економічних вигід до суб'єкта господарювання
Міжнародна організація з стандартизації (англ. International Organization for Standardization, ISO 55001 Asset management) [48]	Актив – ідентифікований предмет, річ або об'єкт, який має потенційну або дійсну цінність для організації

Таблиця 2

Визначення активів у законодавчих і нормативних актах різних країн світу

Країна	Законодавчий акт	Визначення активу	Характеристика
Азербайджан	Закон Азербайджанської Республіки «Про бухгалтерський облік» [11]	Майно підприємства: сукупність оборотних і необоротних активів підприємства. (стаття 3)	Не визначається поняття активів
Естонія	Закон Естонської Республіки «Про бухгалтерський облік» [20]	Майно – ресурси, які знаходяться у володінні особи, яке зобов'язане вести бухгалтерський облік (стаття 3)	Відсутнє визначення активів
Білорусія	Закон Республіки Беларусь «О бухгалтерском учете и отчетности» [13]	Майно – нерухомі і рухомі речі, що приймаються організацією до бухгалтерського обліку (включаючи гроші і цінні папери), інше майно, зокрема майнові права організації у відношенні других до осіб, а також виняткові права на результати інтелектуальної діяльності (стаття 2)	Відсутнє визначення активів
Вірменія	Закон Республіки Вірменія «Про бухгалтерський облік» [12]	Актив – це засіб, який контролюється організацією як результат здійснених операцій (випадків), від якого очікується приплив до організації майбутніх економічних вигод (стаття 6)	Відповідно до МСФЗ
Казахстан	Закон Республіки Казахстан «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [14]	Активи – ресурси, які контролюються індивідуальним підприємцем або організацією в результаті минулих подій, від яких очікується отримання майбутніх економічних вигод (стаття 13)	Визначення активів базується на визначенні у МСФЗ
Молдова	Закон Республіки Молдова «Про бухгалтерський облік» [14]	Майно – сукупність оборотних та необоротних активів підприємства (стаття 2)	Трактування активу не передбачається
Польща	Закон Польщі «Про бухгалтерський облік» [17]	Активи – це контрольовані підприємством засоби майна, вартість яких достовірно визначена, які виникли в результаті минулих подій, і сприятимуть в майбутньому надходження економічних вигод підприємства (стаття 3)	Відповідно до МСФЗ
Україна	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [18]	Активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому (стаття 1)	Визначення ґрунтується на МСФЗ
Туркменістан	Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [16]	Активний капітал – сукупність основних засобів, нематеріальних ресурсів, фінансових інвестицій, матеріальних оборотних засобів, засобів в поточних розрахунках і грошових засобів (стаття 12)	Під поняттям «активи» розуміється активний капітал

Як свідчить проведений аналіз документів (табл. 2) – поняття ототожнюються з майном, капіталом і засобами. У Польщі, Україні, Казахстані, Вірменії дефініції розроблялися з урахуванням вимог Міжнародних стандартів звітності, в Азербайджані, Молдові, Естонії визначення активу у бухгалтерських законах не наводиться. Сутність категорії «активи» в економічній літературі тісно пов'язані з категорією «капітал», «ресурси». Поняття «активи» відображає майновий зміст капіталу, що використовується у фінансово-господарській діяльності підприємства.

Економічні теорії, які послідовно наслідували одна одну та історичні суспільні відносини характеризують розподіл речей як елементів матеріального багатства суспільства. Доцільно простежити хронологію розвитку поняття активів і встановити причини виокремлення поняття за типом економіки, стадією розвитку суспільства. В економічній науці поняття «активи» розвивалося починаючи з XVII століття, термін походить від латинського слова *activus* – дієвий, діяльний. На початку свого історичного розвитку активи називалися капіталом, майном, майновим потенціалом підприємства. В Стародавньому світі такої категорії, як актив не існувало, але вівся чіткий облік особистого майна. В Стародавньому Римі з 487 р. до н.е. з метою контролю за оподаткування виникає необхідність у грошовій оцінці майна домогосподарств, отож, з'являється поняття «інвентар» [8].

В епоху Відродження з'являється термін «цінності» і предмети, що мають цінність почали включати в інвентар. Тобто майно оцінюється через гроші, як міру вартості, що було обумовлено поширенням ідей меркантилізму [8]. Класична політична економія поширила виокремлене з майна поняття «активи» чому сприяла поява подвійного запису і його впровадження у бухгалтерський облік [9]. У процесі подальшого розвитку економічних відносин та науки факти господарського життя розглядаються з правової позиції, інші – з економічної, маючи на меті удосконалення та освоєння суті господарських процесів тому активи починають ототожнюватися із власністю.

Подальший розвиток економічної теорії спричинив виокремлення в цінностей, від використання яких очікується або не очікується отримання економічних вигод. Д. Дзаппа [33] першим зазначив, що «актив – це не просто кошти підприємства, але ресурси, призначені для отримання прибутку, отже, ми можемо охарактеризувати його як очікування майбутніх прибутків».

В марксистській політичній економії К. Маркс [4; 9] вперше в історії економічної думки вводить категорії: змінний і постійний капітал та довів участь капіталу в утворенні вартості продукту. Актуальна і до сьогодення проблема формування робочого капіталу підприємства та об'єктивна комплексна оцінка ступеня впливу структури активів на ефективність діяльності підприємства. Поширення ідей неокласичної політичної економії у другій половині XIX століття вплинуло на виокремлення основних та оборотних, власних та залучених засобів [7; 33]. Сучасне визначення активів, що відображено в Міжнародних стандартах фінансової звітності належить роботі неокласичної політичної економії.

В теорії нового інституціоналізму (Р. Коуз [23]) визначення активів підприємства фокусуються на теорії трансакційних витрат, права власності та опортунізму, а отже, сучасне визначення активів через цінність (значення), яка може бути матеріальною / нематеріальною, фінансовою / нефінансовою і включає в себе розгляд ризиків і відповідальності – кожна організація визначає самостійно. Відповідно до теорії наукових революцій Т. Куна [24], науковий прогрес – це процес зміни парадигм. Парадигма – це група фундаментальних припущень, які формують загальну систему поглядів, каркас, який визначає правила, за допомогою яких розглядається об'єкт. Економічна парадигма – це загальний науковий погляд на економічну реальність.

Аналіз динамічних відмінностей трактування сутності поняття «активи», що пов'язано з історичним аспектом розвитку економічних теорій та стадіями розвитку суспільства та типом економіки наведено в таблиці 3.

В табл. 3 відображено періодизацію розвитку суспільно-економічних відносин та існування різного роду економічних теорій, що пояснюють історичний аспект формування поняття «активи» та дають сучасне розуміння терміну. Аналіз наукових і практичних розробок щодо розвитку активів показав, що їх зміна відбувається взаємопов'язано з еволюцією соціально-економічних процесів, характерних для трансформації суспільного устрою.

Концепції, що описують контури сучасного етапу розвитку суспільного устрою, незважаючи на їх різноманітність, об'єднуються загальним поняттям – «постмодерн». Найвиразніше теза про те, що постмодерн – ключ до розуміння сучасного суспільного устрою, розвивається в теоріях постіндустріального суспільства (Д. Белл, Р. Арон, У. Ростоу), інформаційного суспільства (Е. Тоффлер, Г. М. Маклюен, М. Кастельс) і постмодернізму (Ж. Бодрійяр, Ж.-Ф. Ліотар). Теоретиками індустріального суспільства були Ж. Фурастьє, Ф. Махлуп. Вітчизняні нароби розвитку економіки на постіндустріальному етапі становлення суспільства належать: Н. Апатову, Ю.М. Бажаєву, А.С. Гальчинському, В.М. Геецю, Л.І. Федурову, А.А. Чухну та ін.

Широким полем для наукової діяльності є систематизація термінології, що пов'язана з процесом класифікації активів. Значний вклад у всебічне дослідження активів з точки зору їх економічного змісту, оцінки, класифікації внесли вчені, як І.О. Бланк [3], Ф.Ф. Бутенець, С.Ф. Голов, А.Г. Загородній, О.М. Кізілова, В.В. Ковальов, Н.М. Малюга, І.П. Ламанов, Л.А. Лахтіонова, К.В. Романчук, Н.В. Петруня, В.В. Скоробогатова, В.Г. Швець. Дана категорія має різноманітні визначення з позицій таких областей знань, як економіка підприємства, менеджмент, бухгалтерський облік, контролінг, логістика та ін. Активи можуть групуватися за типом активу, класу активу, системі активів або портфелю активів [48; 35]. В ISO 55000 [48] тип актива – це класифікаційна ознака активів, що мають спільні характеристики, яка дозволяє розрізнити їх за належністю до груп або класів. Наприклад, фізичні активи, інформаційні активи, нематеріальні активи, критичні активи, активи

Таблиця 3
Періодизація розвитку суспільства як основа модифікації поняття активи підприємства

Домінуюче поняття	Причини виокремлення поняття	Економічне вчення	Тип економіки [6]	Стадії розвитку суспільства [12; 44]	Домінуючий об'єкт власності [4; 8]
Майно домогосподарств	Контроль за надходженням і витрачанням цінностей з метою оподаткування [33]	Економічна думка Стародавнього світу [8]	Аграрна економіка	Аграрне суспільство	Земля
Інвентар	Інвентар слугував доказом статку, який давав змогу займатися громадські посади [33]	Меркантилізм [8]			
Матеріальні цінності	Усвідомлення грошей як міри вартості, що викликало необхідність грошової оцінки майна				
Актив	Поява і поширення подвійного запису; систематичне складання балансу з визначенням майна суб'єкта господарювання [33]	Класична політична економія [9]	Індустріальна економіка 1	Індустріальне суспільство	Засоби праці
Господарські засоби	Бажання ліквідувати «капіталістичний» характер бухгалтерії; виокремлення основних та оборотних, власних та залучених засобів [7, 33]	Марксизм [9]	Індустріальна економіка 2		
Ресурси	Усвідомлення існування елементів від використання, яких очікується або не очікується призведе до надходження економічних вигод у майбутньому [3]	Неокласична політична економія [9]		Пост-індустріальне суспільство	Інформація
Актив	Визначення цінності активу окремо кожною організацією та ідентифікація предмету, речі або об'єкту, який має потенційну або дійсну цінність для організації [35]	Інституціоналізм [4]	Економіка послуг		
«Цифровий» актив	Інтеграція всіх даних про технологічний процес виготовлення продукту. Визначення внутрішньої цінності для бізнесу	Визначаються ризики [50, 51]	«Цифрова» економіка	Інформаційне суспільство	

систем забезпечення, лінійні активи, активи інформаційних і комунікаційних технологій, активи інфраструктури, рухомі активи та ін.

Так, у теорії класифікації активів підприємства не існує на сьогодні усталеної схеми класифікації, існують розбіжності та протиріччя у поділі активів на окремі види за певними ознаками. Загальна класифікація активів підприємств наведено на рис. 2.

Відповідно до рис. 2 в класифікації активів проявляється поліморфізм – це наявність декількох різних способів класифікації об'єктів одного класу, із застосуванням класифікаторів з різними підставами класифікації.

Класифікація активів має відповідати цілям, стратегії та специфіці діяльності підприємства, тому визначити єдиний, уніфікований склад активів, практично неможливо. В організаційно-розпорядчих документах підприємства може бути прийнята власна корпоративна класифікація активів, яка з позицій стратегічного управління та побудови корпоративної системи управління в більшій мірі відповідає цілям і бізнес процесам в організації. Приклад власної корпоративної класифікації активів наведено на рис. 3.

Відповідно до рис. 3 класифікація активів може мати різний ступінь деталізації, збільшуючи його, можна розглянути дуже багато видів активів. І.О. Бланк [3] зазначає, що у теорії і на практиці застосовується понад сто термінів, що характеризують окремі види економічних активів, що обумовлює можливість і необхідність їх класифікації.

Категорія «активи» еволюціонує за складом і структурою – з'являються нові види, а саме: інтелектуальна власність; інвестиційні активи; смарт активи; цифрові активи; веб-активи; онлайн активи; гудвіл та ін. Поява нових видів активів свідчить про наявність історичного аспекту формування сутності їх поняття і необхідність періодичного уточнення їх класифікації.

Диверсифікація активів за формою функціонування обумовила зміну домінант в економічних відносинах на різних стадіях розвитку суспільства. В традиційному (доіндустріальному) суспільстві, в якості основної домінанти економічних відносин виступали – матеріальні активи; в індустріальному суспільстві суттєве доповнення до матеріальних активів відбулося завдяки фінансовим активам; в постіндустріальній економіці – це совокупність матеріальних, фінансових та нематеріальних активів, що доповнюють цифрові активи. На рис. 4 відображено домінанти економічних відносин на стадіях розвитку суспільства (доповнена класифікація активів за формою функціонування)

Актуальність, нагальність для класифікації активів на вимогу цифровізації економіки (підприємства) пояснюється інвестиціями в створення та управління онлайн-присутністю бізнесу. Ці інвестиції включають: веб-сайти, активи соціальних медіа, маркетингові зображення, каталоги, відгуки; все, що, створює серію онлайн-активів. Онлайн-активи (загальна концепція): інтернет-активи; цифрові активи; активи веб-сайту. Існують різні визначення для онлайн-активів, веб-активів, цифрових активів тощо.

Рис. 2. Загальна класифікація активів підприємств

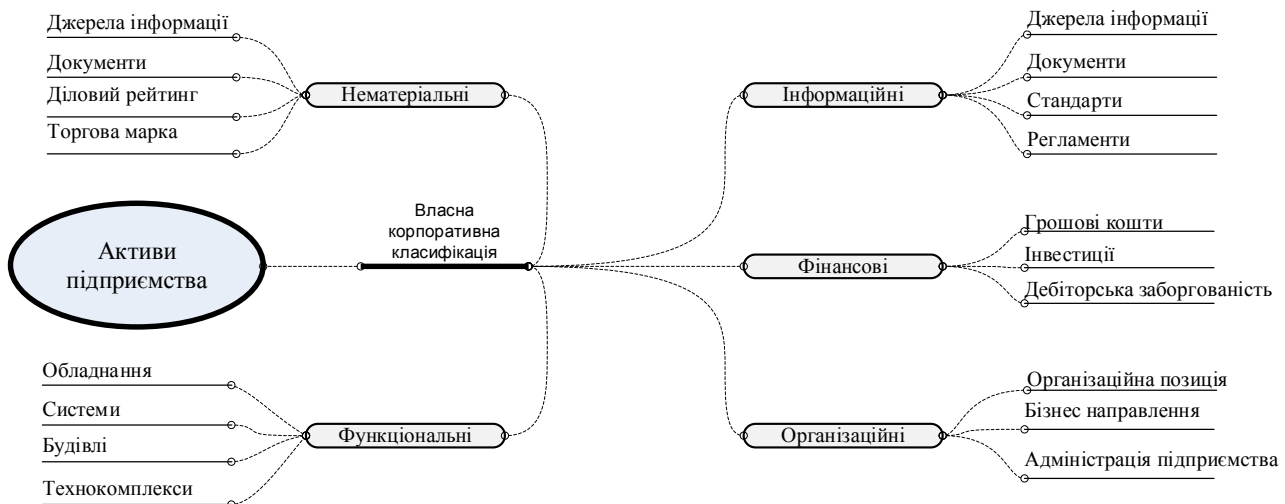

Рис. 3. Можливий варіант власної корпоративної класифікації активів

Інтернет-активи – орендована або позичена нерухомість в Інтернеті, а саме: онлайн-каталоги, сайти соціальних медіа, місцеві бізнес-сайти та інші веб-сайти, які створюють сторінку підприємства.

Активи веб-сайту – визначаються як активи, які існують на нерухомість, що повністю належить до Інтернету. Для більшості малих підприємств цей набір активів обертається навколо створення та управління бізнес-сайтом. До активів відносяться програмний код, веб-макет, URL-адреси, зображення, а також будь-яку збережену інформацію про клієнта (електронні листи, контактні дані, кредитні картки) і т.д.

Цифрові активи визначаються, як контент, зображення, мультимедійні файли або все, що пов'язано з веденням бізнесу в електронному вигляді [45]. Цифрові активи потребують обліку, контролю та використання належним чином.

Цифрові активи, як правило, є одним з онлайн-активів, які мають внутрішню цінність для бізнесу і належать організації. Визначення цифрового активу постійно змінюється в міру появи нових цифрових форматів у бізнесі. Визначення поняття «цифровий актив» у наукових джерелах наведено у табл. 4.

Відповідно до визначень у табл. 4 цифрові активи не мають усталеного визначення та класифікаційних ознак. Створення цифрового активу забезпечує ефективність капіталовкладень, що дозволяє швидко окупувати інвестиції від цифрового активу. Такого роду рішення дозволяють підприємству просуватися все ближче до лідерських позицій серед конкурентів, що у підсумку впливає на підвищення вартості підприємства.

В доповіді Oxford Economics та компанії Huawei [47] зазначено, що в економіках світу немає стандартів з цифрових активів. Але розробка та впро-

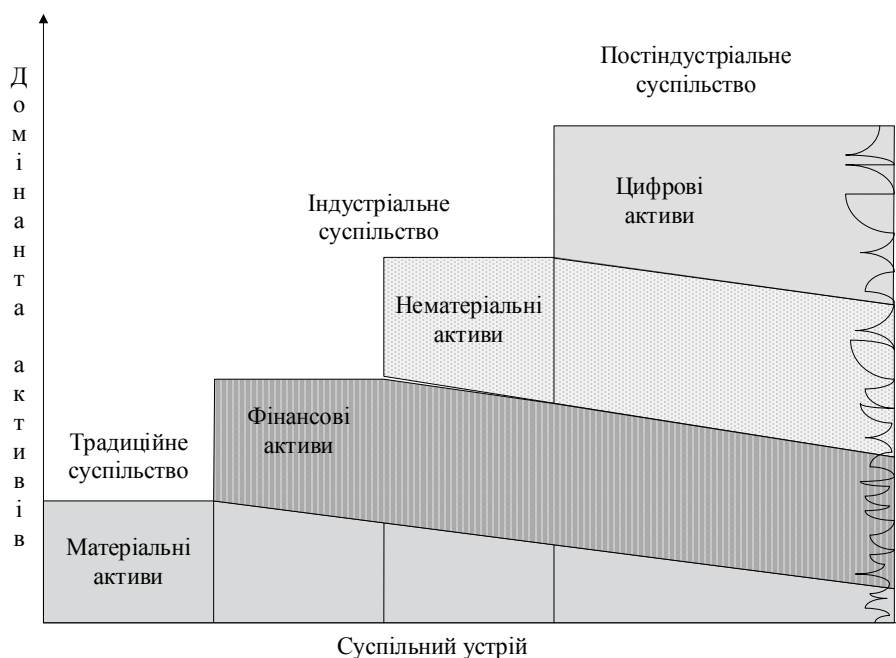

Рис. 4. Домінанти економічних відносин на стадіях розвитку суспільства (класифікація активів за формою функціонування)

Таблиця 4

Визначення поняття «цифровий актив» у наукових джерелах

№ з/п	Визначення	Автор
1	«Цифрові активи», під якими слід розуміти майно в електронній формі, створене з використанням криптографічних засобів і засвідчене цифровим кодом або позначенням, право власності на яке засвідчується шляхом внесення цифрових записів до реєстру цифрових транзакцій	Лаптев В.А. [25]
2	«Цифровими активами» будемо вважати всі факти, події, їх опису та характеристики, наведені в цифрову форму і володіють вартістю	[41]
3	Цифровим активом є сукупність інформації в цифровій формі і засобів по її обробці, зібрана на основі конкурентної бізнес-моделі, використання якої призводить до отримання економічних вигод	[6]
4	Цифрові активи визначаються як контент, зображення, мультимедійні файли або все, що пов'язано з веденням бізнесу в електронному вигляді	[43]
5	Цифровий актив – систематизований, ідентифікований контент (цифрові фотографії, анімація, відео, музика та ін.), що доступний для використання; інкапсулований в мережі (Інтернет та ін.) функціональність; специфічна форма вартості ресурсів, інвестиції, в які збільшують капіталізацію фізичного активу і забезпечують зростання грошового потоку; совокупність інформації в цифровій формі (свокупність цифрових продуктів) про фізичний або віртуальний об'єкт, процес, суб'єкт діяльності, який являє цінність і може бути використаний до виділення доданої вартості; комплекс цифрових продуктів і інфраструктур, процес використання і зміни, яких призводить до формування доданої вартості і нової цінності, яка виражається в грошовій оцінці в тому числі	Афанасенко И.Д., Борисова В.В. [1]
	Цифрова копія – віртуальне відтворення робочого стану фізичного об'єкту, процесу, системи або служби.	
6	Сукупність технологічних процедур і вихідної інформації, представленої в цифровому коді, визначає цифровий актив системи управління виробництвом. Цифровий актив інтегрує всі дані про технологічний процес виготовлення продукту	Меняев М.Ф. [26]

вадження таких стандартів створить необхідні умови для швидкого впровадження цифрових активів в промисловості, що сприятиме зменшенню втрат, зниженню собівартості, підвищенню продуктивності. Неухильне зростання цифрових активів в світі проілюстровано на рис. 5.

На рис. 5 відображено співвідношення традиційних і цифрових активів в світі 2000-2025 рр. за даними спільної аналітичної доповіді Oxford Economics та компанії Huawei [47]. З огляду на зростання цифрових активів в різних галузях промисловості ринок управління цифровими активами зростає з 2,44 млрд. доларів США в 2017 році до 5,66 млрд. доларів США у 2022 році при середньорічному темпі зростання з урахуванням складних відсотків 18,3% [47].

Висновки та пропозиції. Вивчаючи історичний аспект розвитку поняття та класифікації активів можна стверджувати, що актуальність цього питання для підприємств незаперечна, а саме: з плином часу, потрібна глибша структуризація активів; потреба управлінського аналізу вимагає чіткого понятійного розмежування між такими поняттями як активи, майно, капітал підприємства. Проведений аналіз хронологічно-

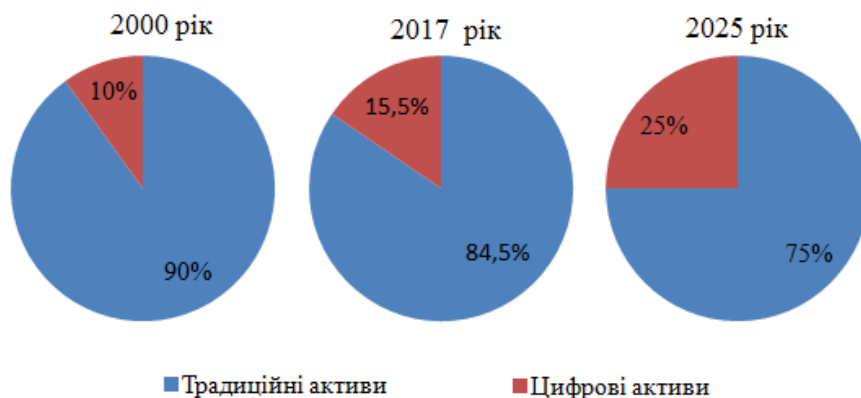

Рис. 5. Співвідношення традиційних і цифрових активів в світі на період 2000-2025 рр. [47]

го розвитку поняття активів дозволив зробити висновок про те, що поняття активи і майно історично різні, але в практиці діяльності підприємств ці поняття ототожнюються.

Підводячи підсумки дослідження тенденцій розвитку поняття «активи», концепцій щодо визначення активів підприємства слід зазначити появу нових типів активів, що викликано цифровізацією промисловості. При цьому зростання кількості активів веде до збільшення складності управління цими активами і необхідності вибудовування ефективної системи управління на теренах Четвертої промислової революції та в умовах управління вартістю та ефективністю технологій.

Список літератури:

- Афанасенко И.Д., Борисова В.В. Цифровая логистика : учебник для вузов. СПб., 2019. 272 с.
- Бауман З. Текущая современность / Пер. с англ. под. ред. Ю.В. Асочакова. СПб., 2008. 240 с.
- Бланк И.А. Управление активами. Киев, 2002. 720 с.
- Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе / Пер. с англ. Москва, 1994. 720 с.
- Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры / Пер. с фр., послесл. и примеч. Е.А. Самарской. Москва, 2006. 269 с.
- Введение в «Цифровую» экономику / под. общ. ред. А.В. Кешелава; гл. «цифр.» конс. И.А. Зимненко. Москва, 2017. 28 с.
- Воронцова И.И. Дефініції економічних категорій, що характеризують майновий стан підприємства: застосування теорії раціональних очікувань в контексті розвитку бухгалтерського обліку. *Науковий вісник [Буковинського державного фінансово-економічного університету]. Економічні науки.* 2013. Вип. 45. С. 323–334.
- Всемирная история экономической мысли. Том 1. От зарождения экономической мысли до первых теоретических систем политической экономии / В.Н. Черковец (гл. ред.) и др. Москва, 1987. С. 606.
- Всемирная история экономической мысли. Том 2. От Смита и Рикардо до Маркса и Энгельса / В.Н. Черковец (гл. ред.) и др. Москва, 1988. С. 574.
- Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 12.12.2018).
- Закон Азербайджанской Республики «О бухгалтерском учете» № 716-III от 29.06.2004 г. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=7433 (дата звернення: 02.03.2019).
- Закон Республики Армения «О бухгалтерском учете» № ЗР-515 от 31.01.2003 г. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=31196 (дата звернення: 02.03.2019).
- Закон Республики Беларусь «О бухгалтерском учете и отчетности» № 57-3 от 12.07.2013 г. URL: <http://pravo.by/document/?guid=3871&p0=h11300057> (дата звернення: 02.03.2019).
- Закон Республики Казахстан «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности» № 234-III от 28.02.2007 г. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30092011 (дата звернення: 02.03.2019).
- Закон Республики Молдова «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности» № 287 от 15.12.2017 г. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=103510 (дата звернення: 02.03.2019).
- Закон Туркменистана «О бухгалтерском учёте и финансовой отчётности» № 155-IV от 27.11.2010 г. URL: [http://www.minfin.gov.tm/pdf/ruhasabat/Kanun\(r\)-buhgalter%20hasaby-r.pdf](http://www.minfin.gov.tm/pdf/ruhasabat/Kanun(r)-buhgalter%20hasaby-r.pdf) (дата звернення: 02.03.2019).
- Закон Польщі «Про бухгалтерський облік» № 121 від 29.09.1994 р. URL: <http://emoneyview.eu/2015/09/28/zakon-polshi-o-buhgalterskom-uchete-perevod-na-russkiy-yazyik/> (дата звернення: 02.03.2019).
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 15.07.1996. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 02.03.2019).
- Закон України «Про електронні довірчі послуги» № 2155-VIII від 05.10.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n294> (дата звернення: 02.03.2019).
- Закон Эстонской Республики «О бухгалтерском учете» № 285 от 10.12.2002 г. URL: http://www.perevod.ee/zakonodatelstvo/Raamatupidamise_seadus.pdf (дата звернення: 02.03.2019).

21. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30.11.1999. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 02.03.2019).
22. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/332198/file/buh.pdf> (дата звернення: 02.03.2019).
23. Коуз Р. Фирма, рынок и право : сб. статей / пер. с англ. Б. Пинскера; науч. ред. Р. Капелюшников. Москва, 2007. 224 с.
24. Кун Т. Структура научных революций: Пер. с англ. / Т. Кун. Москва, 2011. 608 с.
25. Лаптев В.А. Цифровые активы как объекты гражданских прав. *Вестник Нижегородской академии МВД России*. 2018. № 2(42). С. 199–207.
26. Меняев М.Ф. Цифровой актив в системе управления производством. *Наука и образование*. 2011. № 6. URL: <http://technomag.edu.ru/doc/180740.html>
27. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010. (дата звернення: 26.03.2019).
28. Налимов В.В. Вероятностная модель языка. О соотношении естественных и искусственных языков. Москва, 1979. 304 с.
29. Петров А.М., Лымарь М.П. Сравнительный анализ бухгалтерского учета активов в России и Китае. *Международный бухгалтерский учет*. 2014. № 27(321). С. 34–48.
30. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1323750896945761> (дата звернення: 13.12.2018).
31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 87 від 31 березня 1999 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0391-99/print1323750896945761> (дата звернення: 13.12.2018).
32. Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні, затверджене постановою Кабінету Міністрів України № 250 від 3 квітня 1993 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/250-93-%D0%BF/print1330690136584989> (дата звернення: 13.12.2018).
33. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней : учебн. пособие для вузов. Москва, 1996. 638 с.
34. Стратегія підприємства у постіндустріальній економіці : монографія / [А.П. Наливайко, О.М. Гребешкова, Т.І. Решетняк та ін.]; за заг. ред. А.П. Наливайка, О.М. Гребешкової. Київ, 2017. 418 с.
35. Управление активами. Национальная система стандартов. Общее представление, принципы и терминология. Москва, 2015. 22 с. ГОСТ Р 55.0.01 – 2014/ИСО 55000:2014
36. Урбан Н.М. Методика та організація оцінки активів в обліку і аудиту : автореф. дис. ... канд. екон. наук. Томск, 2004. 120 с.
37. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек. Москва, 2010. 588 с.
38. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: Пер. с англ. М.Б. Левина. Москва, 2004. 349 с.
39. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. Москва, 1996. 84 с.
40. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15.10> (дата звернення: 18.12.2018).
41. Цифровая трансформация экономики и промышленности: проблемы и перспективы / под ред. д-ра экон. наук, проф. А.В. Бабкина. СПб., 2017. 807 с.
42. Шваб К. Четвертая промышленная революция / Пер. с англ. Москва, 2016. 138 с.
43. Digital asset // Wikipedia the free encycloedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_asset (дата звернення: 17.01.2019).
44. GAAP US The Accounting Standards Codification (ASC) is developed and maintained by the FASB. URL: <https://www.icaew.com/technical/by-country/north-america/us/accounting-in-us/us-gaap> (дата звернення: 23.02.2019).
45. Digital asset // Wikipedia the free encycloedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_asset (дата звернення: 23.02.2019).
46. Digital Spillover. URL: https://huawei.com/minisite/gci/en/digital-spillover/files/gci_digital_spillover.pdf (дата звернення: 04.02.2019).
47. Digital Spillover. Measuring the true impact of the digital economy. URL: https://www.huawei.com/minisite/gci/en/digital-spillover/files/gci_digital_spillover.pdf (дата звернення: 04.02.2019).
48. ISO 55000:2014 Asset management – Overview, principles and terminology // Офіційний сайт International Organization for Standardization. URL: <https://www.iso.org/ru/standard/55088.html> (дата звернення: 17.01.2019).
49. Negroponte N. Being Digital. New York, 1995. 256 p.
50. Our Shared Digital Future Building an Inclusive, Trustworthy and Sustainable Digital Society // Офіційний сайт The World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/reports/our-shared-digital-future-building-an-inclusive-trustworthy-and-sustainable-digital-society> (дата звернення: 17.01.2019).
51. The Global Risks Report 2019 // Офіційний сайт The World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2019> (дата звернення: 23.02.2019).

References:

1. Afanasenko I.D., Borisova V.V. (2019). Cifrovaya logistica [Digital Logistics]. St. Petersburg : Piter. (in Russian)
2. Bauman Z. (2008). Tekuchaya sovremennost' [Liquid Modernity]. St. Petersburg : Piter. (in Russian)
3. Blank I.A. (2002). Upravlenie aktivami [Asset Management]. Kiev : Nick Center. (in Russian)
4. Blaug M. (1994). Ekonomicheskaya mysl' v retrospektive [Economic thought in retrospect]. Moscow : delo-ltd. (in Russian)
5. Bodriyar Zh. (2006). Obschestvo potrebleniya. Ego mify i struktury [Consumer Society: myths and structures]. Moscow : Kul'turnaya revolyuciya; Respublika. (in Russian)
6. Keshelava A.V. (2017). Vvedenie v «Cifrovuyu» ekonomiku [Introduction to the "Digital" economy]. Moscow : VNIIGekosistem. (in Russian).
7. Voronczova I.I. (2013). Definiyuy ekonomichny`x kategorij, shho karaktery` zuyut` majnovy`j stan pidpry`yemstva: zastosovannya teoriiy racional`ny`x ochikuvan` v konteksti rozvy`tku buxgalters`kogo obliku. [Definition of economic categories that characterize the property state of the enterprise: application of the theory of rational expectations in the context of accounting development]. *Naukovy`j visny`k [Bukovy`ns`kogo derzhavnogo finansovo-ekonomichnogo universy`tetu]. Ekonomichni nauky`*, no. 71, pp. 323–334.
8. Vsemirnaya istoriya ekonomicheskoy mysli (1987). [World History of Economic Thought]. Moskva : Mysl', vol. 1. (in Russian)
9. Vsemirnaya istoriya ekonomicheskoy mysli (1988). [World History of Economic Thought]. Moskva : Mysl', vol. 2. (in Russian)
10. Gospodars`ky` kodeks Ukrainy` № 436-IV vid 16.01.2003. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (accessed: 12.12.2018).

11. O buhgalterskom uchete: Zakon Azerbajdzhanskoj Respubliki ot 29.06.2004 № 716-III. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=7433 (accessed: 02.03.2019).
12. O buhgalterskom uchete : Zakon Respubliki Armenii ot 31.01.2003 № 3P-515. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=31196 (accessed: 02.03.2019).
13. O buhgalterskom uchete i otchetnosti : Zakon Respubliki Belarus' ot 12.07.2013. № 57-3. URL: <http://pravo.by/document/?guid=3871&p0=h11300057> (accessed: 02.03.2019).
14. O buhgalterskom uchete i finansovoj otchetnosti : Zakon Respubliki Kazahstan ot 28.02.2007 № 234-III. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30092011 (accessed: 02.03.2019).
15. O buhgalterskom uchete i finansovoj otchetnosti : Zakon Respubliki Moldova ot 15.12.2017 № 287. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=103510 (accessed: 02.03.2019).
16. O buhgalterskom uchete i finansovoj otchetnosti : Zakon Turkmenistana ot 27.11.2010 № 155-IV. URL: [http://www.minfin.gov.tm/pdf/ruhasabat/Kanun\(r\)-buhgalter%20hasaby-r.pdf](http://www.minfin.gov.tm/pdf/ruhasabat/Kanun(r)-buhgalter%20hasaby-r.pdf) (accessed: 02.03.2019).
17. Pro buhgalters'kyj oblik : Zakon Pol'shhi ot 29.09.1994 № 121. URL: <http://emoneyview.eu/2015/09/28/zakon-polshi-o-buhgalterskom-uchete-perevod-na-russkiy-yazyk/> (accessed: 02.03.2019).
18. Pro buhgalters'kyj oblik ta finansovu zvitnist' v Ukrayini : Zakon Ukrayiny` ot 15.07.1996 № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (accessed: 02.03.2019).
19. Pro elektronni dovirchi poslugy` : Zakon Ukrayiny` ot 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n294> (accessed: 02.03.2019).
20. O buhgalterskom uchete : Zakon Estonskoj Respubliki ot 10.12.2002 № 285. URL: http://www.perevod.ee/zakonodatelstvo/Raamatupidamise_seadus.pdf (accessed: 02.03.2019).
21. Instrukciya pro zastosuvannya Planu raxunkiv buhgalters'kogo obliku akty`viv, kapitalu, zobov'yazan` i gospodars'kyx operacij pidpr'yemstv i organizacij ot 30.11.1999 № 291. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (accessed: 02.03.2019).
22. Konceptual'na osnova finansovoi zvitnosti. URL: www.minfin.gov.ua/file/link/332198/file/buh.pdf (accessed: 02.03.2019).
23. Kouz R. (2007). Firma, rynek i pravo [Firm, market and right]. Moscow : Novoe izdatel'stvo. (in Russian)
24. Kun T. (2011). Struktura nauchnyh revolyucij [Structure of scientific revolutions]. Moskva : Izdatel'stvoATS. (in Russian)
25. Laptev V.A. (2018). Cifrovye aktivy kak ob"ekty grazhdanskikh prav [Digital assets as civil rights objects]. *Vestnik Nizhegorodskoj akademii MVD Rossii*, no. 2(42), pp. 199–207.
26. Menyayev M.F. (2011). Cifrovoy aktiv v sisteme upravleniya proizvodstvom [Digital asset in production management system]. *Nauka i obrazovanie*, no. 6. URL: <http://technomag.edu.ru/doc/180740.html>
27. Mizhnarodni standarti finansovoi zvitnosti [International Financial Reporting Standards]. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010 (accessed: 26.03.2019).
28. Nalimov V.V. (1979). Veroyatnostnaya model' yazyka. O sootnoshenii estestvennyh i iskusstvennyh yazykov [Probabilistic model of language. The relation between natural and artificial languages]. Moskva : Nauka. (in Russian)
29. Petrov A.M., Lyman' M.P. (2014). Sravnitel'nyj analiz buhgalterskogo ucheta aktivov v Rossii i Kitae [Comparative analysis of the accounting of assets in Russia and China.]. *Mezhdunarodnyj buhgalterskij uchety*, no. 27(321), pp. 34–48.
30. Podatkovi Kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI / Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cg> (accessed: 09.02.2019).
31. Polozhennya (standart) buhgalters'kogo obliku 1 «Zagal'ni vimogi do finansovoi zvitnosti» № 87 vid 31.03.1999. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0391-99/print1323750896945761> (accessed: 13.12.2018).
32. Polozhennya pro organizaciyu buhgalters'kogo obliku i zvitnosti v Ukrayini, zatverdzhene postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrainy` № 250 vid 03.04.1993. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/250-93-%D0%BF/print1330690136584989> (accessed: 13.12.2018).
33. Sokolov Ya.V. (1996). Buhgalterskij uchety: ot istokov do nashih dnei : uchebn. posobie dlya vuzov [Accounting: from the origins to the present: study. allowance for high schools]. Moskva : Audit, YUNITI. (in Russian)
34. Naly`vajko A.P., Grebeshkova O.M., Reshetnyak T.I. (2017). Strategiya pidpr'yemstva u postindustrial'nij ekonomici : monografiya [Enterprise strategy in the post-industrial economy]. Kyiv : KNEU. (in Ukrainian).
35. Asset Management (2015). National System of Standards. General concepts, principles and terminology. Moscow. GOST R 55.0.01 – 2014 / ISO 55000: 2014
36. Urban N.M. (2004). Metodika ta organizaciya ocinki aktiviv v obliku i auditi [Methodology and organization of asset valuation in accounting and auditing] (PhD Thesis), Tomsk.
37. Fukuyama F. (2010). Konec istorii i poslednij chelovek [The End of History and the Last Man]. Moskva : Polygraphizdat. (in Russian).
38. Fukuyama F. (2004). Nashe postchelovecheskoe budushchee [Our posthuman future]. Moskva : ACT: OAO LYUKS. (in Russian).
39. Hantington S. (1996). Stolknovenie civilizacij [The Clash of Civilizations]. Moskva : ACT. (in Russian).
40. Cyvilnyj kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 no. 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15.10> (accessed: 18.12.2018).
41. Babkina A.V. (2017). Cifrovaya transformaciya ekonomiki i promyshlennosti: problemy i perspektivy [The digital transformation of the economy and industry: problems and prospects]. St. Petersburg : Piter. (in Russian).
42. Shvab K. (2016). Chetvertaya promyshlennaya revolyuciya [Fourth industrial revolution]. Moskva : Exmo (in Russian).
43. Digital asset // Wikipedia the free encycloedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_asset (accessed: 17.01.2019).
44. GAAP US The Accounting Standards Codification (ASC) is developed and maintained by the FASB. URL: <https://www.icaew.com/technical/by-country/north-america/us/accounting-in-us/us-gaap> (дата зверення 23.02.2019).
45. Digital asset // Wikipedia the free encycloedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_asset (accessed: 23.02.2019).
46. Digital Spillover. URL: https://huawei.com/minisite/gci/en/digital-spillover/files/gci_digital_spillover.pdf (accessed: 04.02.2019).
47. Digital Spillover. Measuring the true impact of the digital economy. URL: https://www.huawei.com/minisite/gci/en/digital-spillover/files/gci_digital_spillover.pdf (accessed: 04.02.2019).
48. ISO 55000:2014 Asset management – Overview, principles and terminology // International Organization for Standardization. URL: <https://www.iso.org/ru/standard/55088.html> (accessed: 17.01.2019).
49. Negroponte N. Being Digital. New York, 1995. 256 p.
50. Our Shared Digital Future Building an Inclusive, Trustworthy and Sustainable Digital Society // The World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/reports/our-shared-digital-future-building-an-inclusive-trustworthy-and-sustainable-digital-society> (accessed: 17.01.2019).
51. The Global Risks Report 2019 // The World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2019> (accessed: 23.02.2019).